

ДОМОГОСПОДАРСТВА СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ ГЕТЬМАНЩИНИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XVIII СТ.: ДЕЯКІ ІСТОРИКО-ДЕМОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ (на прикладі села Ведмеже Роменської сотні Лубенського полку)

У статті на основі статистичних даних сповідних розписів села Ведмежего за період з 1765 по 1772 роки аналізується структура сім'ї типових українських домогосподарств Гетьманщини другої половини XVIII століття. В основу аналізу покладена найбільш поширена в сучасній історичній демографії класифікація сімейних домогосподарств П. Ласлетта.

Ключові слова: історична демографія, сповідний розпис, структура сім'ї, домогосподарство, шлюбна пара, нуклеарна сім'я, розширена сім'я, мультифокальна сім'я.

Одними з малодосліджених проблем історії України ранньомодерної доби залишаються питання демографічного розвитку. Переважна більшість досліджень даного періоду стосується предмету економічної та політичної історії. Разом із тим, такі аспекти життєдіяльності суспільства в цілому і кожної конкретної людини зокрема, як народжуваність, шлюбність та шлюбний ринок, смертність, населеність, структура та поколінний склад сім'ї, у більшості випадків, залишаються поза увагою науковців. Наша розвідка буде присвячена розглядові трьох останніх із зазначених вище показників. На основі аналізу сповідних розписів другої половини XVIII ст. спробуємо визначити середню населеність та поколінний склад домогосподарств, а також дослідити структуру кожної родини, з'ясувати типологію домових спільнот такого типового українського села, як село Ведмеже Роменської сотні Лубенського полку.

Реалізовувати поставлену мету будемо за допомогою найбільш поширеної у сучасній історичній демографії класифікації сімейних домогосподарств, розробленої британським дослідником П. Ласлеттом. Щоб уникнути непорозумінь із термінологією одразу зауважимо, що серед істориків побутує усталена точка зору про те, що до кінця XVIII ст. на території усього європейського континенту поняття “сім'я” та “домогосподарство” (“двір”) були тотожними¹.

Необхідно зауважити, що основу наукового доробку з цієї теми складають праці західних дослідників: англійців Дж. Хайнала та П. Ласлетта, австрійця М. Міттерауера, аме-

риканця С. Хока та ін². На пострадянському просторі першість у дослідженні зазначеної проблеми належить російським та білоруським дослідникам (у першу чергу, слід згадати прізвища Ю. Гончарова, В. Носевича, В. Каніщева, Б. Миронова, В. Лещенка та ін.³). Українські ж історики почали звертати увагу на цю проблематику лише в останні роки. Серед праць вітчизняних дослідників потрібно відмітити роботи М. Крикуна, І. Ворончук, Ю. Волошина⁴. Такий стан речей, на наш погляд, дозволяє вести мову про перспективність подальшої розробки цієї проблеми.

Отже, вивчивши велику кількість статистичних джерел з історії Англії XVI–XIX ст., П. Ласлетт запропонував класифікацію домогосподарств, засновану на аналізі структури сім'ї. Згідно неї усі домогосподарства розподілялися за трьома основними типами:

1) Нуклеарне, або просте домогосподарство, яке складається з однієї шлюбної пари з дітьми чи без них. Сім'я, котра складається з вдівця/вдови також вважається нуклеарною.

2) Розширене домогосподарство — нуклеарна (проста) сім'я, в якій проживає один або кілька родичів, які, в свою чергу, не утворюють шлюбних пар. В залежності від того, ким доводяться ці родичі главі домогосподарства, розрізняють розширення по висхідній, по низхідній або по боковій лініях.

3) Мультифокальне домогосподарство — домові спільноти, що складаються з кількох нуклеарних сімей.

Розширені та мультифокальні родини об'єднуються у групу складних домогосподарств⁵.

Слід зауважити, що специфіка історико-демографічних досліджень висуває конкретні вимоги до джерел — вони повинні містити дані, котрі дозволяють визначити поіменний (а також, подвірний) склад населення того чи іншого населеного пункту. В нашому випадку, джерельну базу роботи склали сповідні розписи села Ведмежого за 1765, 1770 і 1772 рр.⁶ Сповідні розписи є обліковими документами церковного походження, що фіксували відвідання сповіді прихожанами або уникнення ними цієї процедури (крім того, переписувалися й малолітні діти, які не сповідалися). Офіційно запроваджений у 20-х рр. XVIII ст., цей облік проводився за уніфікованою формою, що проіснувала без суттєвих змін фактично до 1917 р.⁷ Так, усі мешканці приходу переписувалися у відповідності до станової приналежності. В нашому випадку, населення села було репрезентовано представниками трьох станів: духовними особами, військовими (козаками) і селянами (посполитими). Під час розпису кожного двору першим завжди записувався його господар. Джерело фіксувало стать, ім'я, прізвище, вік, ступінь родинних зв'язків усіх мешканців того чи іншого домогосподарства.

Отже, насамперед, визначимо населеність Ведмежого. Згідно даних за 1765 р. у селі нараховувалося 2 домогосподарства, що належали духовним особам — 53-річному священику місцевої Свято-Покровської церкви Акиму Васильєву та 50-річній вдовій попаді Ганні Герасимівні⁸. У цих складних родинах проживало 56 осіб (27 чоловіків і 29 жінок). Таким чином, середня населеність однієї сім'ї становила 28 осіб. У 54 домогосподарствах козаків проживало 847 мешканців (436 чоловіків і 412 жінок). Отже, середня населеність цих домових спільнот складала 15,7 особи. Селянські родини, котрих нараховувалося 14, об'єднували 103 особи (53 чоловіка і 50 жінок), й показник їх населеності становив 7,4 особи. Шляхом поділу загального числа мешканців села на число домогосподарств вираховуємо середню населеність по селу — вона становила 14,4 особи (загальна кількість населення — 1006 осіб, загальне число домогосподарств — 70)⁹.

Станом на 1770 р. населення Ведмежого зросло до 1070 осіб (545 чоловіків і 525 жінок)¹⁰. Загальна кількість дворів становила 68. Таким чином, середня населеність сімей впродовж п'яти років збільшилася до 15,7

особи. Обидва домогосподарства представників сільського духовенства мали тих самих власників, але показник їхньої населеності зменшився до 16,0 особи, через те, що число мешканців цих домових спільнот також скоротилося до 32 осіб (12 чоловіків і 20 жінок)¹¹. У джерелі було зафіксовано 53 домогосподарства козаків, у яких проживало 946 осіб (483 чоловіка і 463 жінки). Отже, середня населеність цих сімей становила 17,8 особи. Порівняно із попередніми даними зазначений показник зріс на 2,1. Родин селян нараховувалося 13 і вони об'єднували 92 особи. Таким чином, середня населеність даних домогосподарств скоротилася до 7,1 особи.

Аналіз сповідного розпису за 1772 р. засвідчив зростання числа мешканців Ведмежого до 1103 осіб (575 чоловіків і 528 жінок)¹². Кількість домогосподарств також зросла — до 75. Показник середньої населеності становив, таким чином, 14,7 особи. Цього року у селі також нараховувалося два домогосподарства духовних осіб, у яких мешкало 26 осіб (10 чоловіків і 16 жінок)¹³, тобто, в середньому, у кожній родині проживало 13 осіб. Козацькі домогосподарства були репрезентовані у кількості 55 одиниць. У цих домових спільнотах проживало 997 осіб (517 чоловіків і 480 жінок). Отже, провівши розрахунки, отримуємо показник середньої населеності — 18,1 особи. 106 жителів Ведмежого (58 чоловіків і 48 жінок), котрі належали до селянського стану, мешкали у 18 дворах. Таким чином, аналогічний до попереднього показник, по відношенню до селянських родин, становив 5,9 особи.

Найменшим за чисельністю мешканців — дві особи, було домогосподарство 41-річного полкового судді Григорія Косаровського (крім нього до складу родини входила лише його 34-річна дружина Ганна). Ця домова спільнота була зафіксована нами у сповідному розписі за 1770 р¹⁴. Найбільш населеною була сім'я 41-річного козака Миколи Семича — вона нараховувала 58 осіб (1770 р.)¹⁵.

Підсумовуючий даний розділ нашої роботи, порівняємо отримані показники із результатами аналогічних розвідок інших дослідників. Так, у одній зі своїх праць Ю. Волошин наводить показник середньої населеності домогосподарств українських сіл Стародубського полку — 8,9 особи¹⁶. М. Крикун визначив середню населеність для українських сіл Овруцького повіту у 6,6 особи¹⁷. У спільній ро-

боті М. Міттерауера та А. Кагана подаються аналогічні дані стосовно сільських районів Ярославського повіту — 5,2 особи, Рязанської губернії — від 8,0 до 9,7 осіб та окремих регіонів Прибалтики — від 12,1 до 18,8 особи¹⁸. П. Ласлетт, проаналізувавши статистичні дані по 100 англійським селам за період з 1574 по 1821 рр., називає цифру — 4,75 особи¹⁹. Проведене нами раніше дослідження села Митченки Пирятинської першої сотні Лубенського полку (на основі даних сповідних розписів за 1758, 1770 і 1782 рр.) засвідчило коливання показників середньої населеності по селу загалом від 7,9 до 11,8 особи. Середнє ж число мешканців домогосподарств у відповідності до станової приналежності їх власників було наступним: родини духовенства — від 11,5 до 12,0 особи; козаків — від 9,8 до 13,1; селян — від 7,9 до 11,7²⁰. Отже, середня населеність села Ведмежого, що коливалася у межах від 14,4 до 15,7 особи, у більшості випадків перевищує наведені вище показники й приблизно дорівнює лише населеності окремих прибалтійських регіонів. Порівняння домогосподарств сільського духовенства та козаків Ведмежого і Митченка засвідчило більшу населеність таких сімей у першому селі. На відміну від цього, співставлення домогосподарств селян продемонструвало меншу середню населеність таких домових спільнот у Ведмежому, а ніж у Митченках. Також, необхідно відмітити стійку тенденцію до зростання середньої населеності домогосподарств Ведмежого впродовж досліджуваних років — з 14,4 у 1765 р. до 18,1 особи у 1772 р. (див мал. 1).

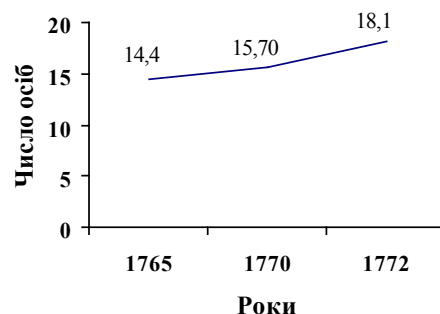
Далі, проаналізуємо поколінний склад сімей, які проживали у Ведмежому. Зазначимо, що в усіх зафіксованих випадках домогосподарства представників сільського духовенства були трипоколінними. Найбільш чисельна група — родини козаків, за цим критерієм,

розподілилася таким чином: 1765 р. — 25 двопоколінних (46,3 %) і 29 трипоколінних (53,7 %), 1770 — 1 однопоколінне (1,9 %), 24 двопоколінних (45,3 %) і 28 трипоколінних (52,8 %), 1772 — 1 однопоколінне (1,8 %), 19 двопоколінних (34,5 %), 35 трипоколінних (63,7 %). Серед сімей селян спостерігалася наступна ситуація: 1765 р. — 11 двопоколінних (78,6 %) і 3 трипоколінних (21,4 %) родини, 1770 — 10 двопоколінних (76,9 %) і 3 трипоколінних (22,1 %), 1772 — 12 двопоколінних (66,7 %) і 6 трипоколінних (33,3 %). Загальні результати аналізу поколінного складу були такими: 1765 р. — 36 двопоколінних (51,4 %) і 34 трипоколінних (48,6 %), 1770 — 1 однопоколінне (1,5 %), 34 двопоколінних (50,0 %) і 33 трипоколінних (48,5 %), 1772 — 1 однопоколінне (1,3 %), 31 двопоколінне (41,3 %) і 43 трипоколінних (57,4 %) (див. табл. 1).

Бачимо, що серед домогосподарств селян, які мали значно меншу середню населеність, а ніж аналогічні показники по селу загалом, спостерігалася суттєва перевага двопоколінних родин. Козацькі сім'ї були представлені переважно трипоколінними домовими спільнотами (але говорити про їх визначальну домінанту, на нашу думку, не слід). Також, звернемо увагу на той факт, що зростання середньої населеності загалом по селу супроводжувалося збільшенням частки трипоколінних домогосподарств. Кількість однопоколінних сімей була дуже незначною й не могла вплинути на загальну картину. Чотирипоколінних домогосподарств нами у джерелах зафіксовано не було.

Перейдемо до визначення типології домогосподарств села Ведмежого згідно наведеної вище класифікації П. Ласлетта. Отже, станом на 1765 р. обидві родини духовенства були мультифокальними. Сім'ї козаків ми визначили наступним чином: нуклеарних (про-

Середня населеність села Ведмежого

Малюнок 1

Кількість поколінь у родинах

Роки	Покоління								Разом	
	1		2		3		4			
	Кількість	%	Кількість	%	Кількість	%	Кількість	%	Кількість	%
1765	-	-	36	51,4	34	48,6	-	-	70	100
1770	1	1,5	34	50,0	33	48,5	-	-	68	100
1772	1	1,3	31	41,3	43	57,4	-	-	75	100

стих) — 8 (14,8 %), розширених — 3 (5,5 %), мультифокальних — 43 (79,7 %) (складних — 85,2 %). Родини селян розподілилися так: нуклеарні — 9 (64,3 %), розширені — 1 (7,1 %), мультифокальні — 4 (28,6 %) (складні — 35,7 %). Загальна класифікація, таким чином, мала наступний вигляд: нуклеарні (прості) сім'ї — 17 (24,3 %), розширені — 4 (5,7 %) і мультифокальні — 49 (70,0 %). Отже, розрахунки засвідчили суттєву перевагу частки складних домогосподарств (75,7 %) над простими (24,3 %).

За наступні п'ять років (станом на 1770 р.) ситуація майже не змінилася. Два домогосподарства представників місцевого духовенства продовжували залишатися мультифокальними. Типологія домових спільнот козаків була слідуною: нуклеарні (прості) — 7 (13,2 %), розширені — 3 (5,7 %), мультифокальні — 43 (81,1 %) (складні — 86,8 %). Серед родин селян переважали нуклеарні сім'ї — їх нараховувалося 8 (61,5 %). Всі інші — 5 домогосподарств (38,5 %) були мультифокальними. Загальний типологічний розподіл був таким: нуклеарні (прості) — 15 (22,1 %), розширені — 3 (4,4 %), мультифокальні — 50 (73,5 %). Бачимо, що частка складних домових спільнот — 78,9 % продовжувала залишатися значно більшою, а ніж відсоток простих домогосподарств — 22,1 %.

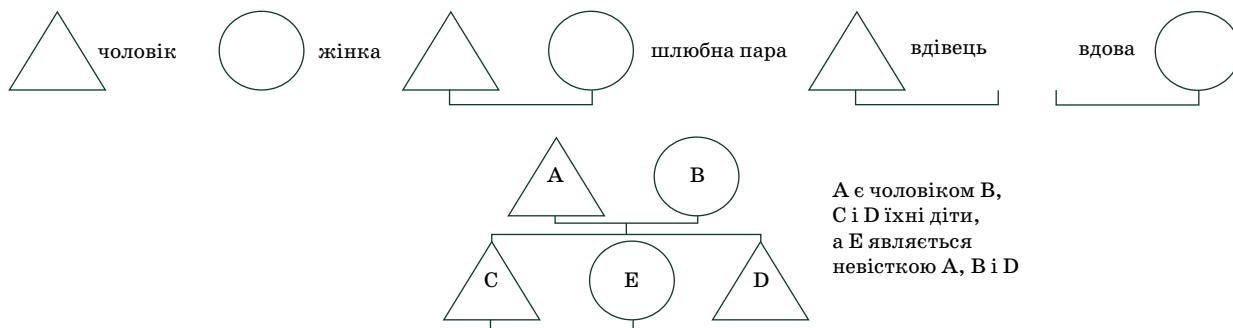
Аналіз даних сповідного розпису 1772 р. приблизно підтвердив зазначену вище пропорцію між простими та складними домовими спільнотами. Так, з двох родин духовних осіб одна була розширеною, а інша — мультифокальною. З 55 домогосподарств козаків 7 (12,7 %) були нуклеарними (простими), 2 (3,7 %) — розширеними, 46 (83,6 %) — мультифокальними (складних — 87,3 %). Вивчення структури селянських сімей продемонструвало такий їхній розподіл: нуклеарні — 10 (55,5 %), розширені — 1 (5,6 %), мультифокальні — 7 (38,9 %) (складні — 44,5 %). Отже, маємо наступні узагальнені дані за 1772 р.: нуклеарних (простих) домогосподарств — 17 (22,7 %), розширених — 4 (5,3 %), мультифокальних — 54 (72,0 %). Таким чином, й у цьому випадку частка складних сімей — 77,3 % виявилася помітно більшою, а ніж простих — 22,7 %.

Наведемо приклади домогосподарств усіх трьох основних типів за допомогою прийнятої в історичній демографії системи умовних позначень. Класичним нуклеарним двопоколінним домогосподарством була родина 32-річного козака Семена Козицького²¹. Він був одружений на 26-річній Матроні і мав трьох дітей: 10-річного Петра, 3-річного Каленика та 2-річну Ганну (дані станом на 1765 р.) (див. схему 1).

Схема 1

Домогосподарство Семена Козицького

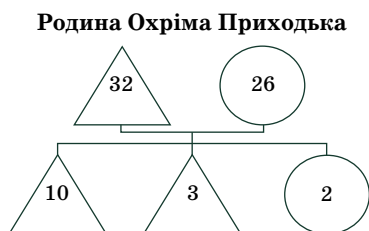
Умовні позначення

Прикладом розширеної трипоколінної родини може слугувати селянська сім'я 32-річного Охріма Приходька, що проживала у Ведмежому у 1765 р.²² Він мав дружину Марію (28 років) і чотирьох дітей: синів — Микиту (10 років), Івана (4 років), Охріма (1 року) та доньку Гликерію (6 років). Разом із ними в домогосподарстві проживала 50-річна мати Охріма — вдова Ганна.

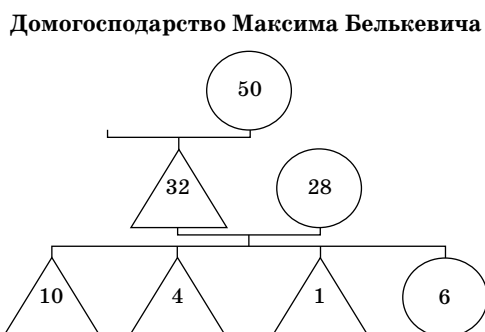
Оскільки главою цієї родини був одружений син, то дану домову спільноту можна визначити як розширену по висхідній лінії (див. схему 2).

Схема 2

За ілюстрацію мультифокального домогосподарства візьмемо патріархальну двопоколінну сім'ю 54-річного значкового товариша Максима Белькевича (Ведмеже, 1770 р.)²³. Максим мав за дружину 44-річну Олену. В них було троє синів: Хома (27 років), Григорій (13 років) та Данило (10 років). При чому, старший син був одружений на 22-річній Наталії. Таким чином, ця родина складалася з двох повних ядер, наявність яких й обумовлювала її складну структуру (див. схему 3).

Схема 3

Зазвичай серед тогочасних домогосподарств домінуючими були родинні зв'язки по чоловічій лінії двох типів: патріархальні та братські²⁴. Визначимо, яку частку від загальної кількості домогосподарств становили брат-

ські родини, оскільки подібні домові спільноти фактично могли бути лише складними (розширеними — за наявності у родині неодруженого брата й мультифокальними — якщо брат мав дружину, або був вдівцем). Так, згідно даних за 1765 р. у Ведмежому нараховувалося 19 братських родин, що становило 27,1 % від загального числа домогосподарств у селі. Станом на 1770 р. кількість таких сімей скоротилася до 13, або 19,1 %. У розписі за 1772 р. зафіксовано 9 братських родин — 12,0 %.

В результаті проведеного дослідження ми дійшли наступних висновків:

1. Село Ведмеже мало достатньо високі показники середньої населеності домогосподарств. Ця цифра продемонструвала стійку тенденцію до зростання з 14,4 у 1765 р. до 18,1 особи у 1772 р. Більш населеними були родини сільського духовенства та козаків, менш — селян. Співставлення отриманих даних із результатами аналогічних розробок інших науковців також підтвердило зазначену вище тезу про високу населеність домових спільнот досліджуваного села.

2. Аналіз поколінного складу родин засвідчив перевагу трипоколінних сімей над двопоколінними як у загальних показниках по селу, так і серед домогосподарств духовенства та козаків. Але, слід зауважити, що селянські родини були переважно саме двопоколінними. Також, на нашу думку, показовим є той факт, що зростання частки трипоколінних домових спільнот йшло паралельно із збільшенням середньої населеності.

3. Розгляд структури домогосподарств з метою їх типологічної класифікації продемонстрував суттєву перевагу складних (розширених та мультифокальних) сімей над простими — частка перших у загальних показниках завжди перевищувала 75 %. Додамо, що таке співвідношення склалося насамперед за рахунок домогосподарств духовенства та козаків. На відміну від них, родини селян були переважно нуклеарними, проте й ця пропорція поступово змінювалася у бік зростання частки складних сімей — від 35,7 % у 1765 р. до 44,5 % у 1772. Отже, в результаті нашого дослідження знайшла підтвердження точка зору про переважання на території Східної Європи загалом та Гетьманщини зокрема складної сім'ї.

- 1 Волошин Ю. Населення домогосподарств “государевых малороссийских описных раскольничьих слобод” (за матеріалами “Генерального опису Лівобережної України 1767–1769 рр.” // Соціум. Альманах соціальної історії. — К.: Ін-т історії України НАН України, 2003. — Вип. 2. — С. 118.
- 2 Див.: Ласлетт П. Семья и домохозяйство: исторический подход. // Брачность, рождаемость, семья за три века: Сб. статей / Под ред. А. Г. Вишневого и И. С. Кона. — М.: Статистика, 1979. — С. 132–157; Хаджнал Дж. Европейский тип брачности в ретроспективе // Брачность, рождаемость, семья за три века: Сб. статей / Под ред. А. Г. Вишневого и И. С. Кона. — М.: Статистика, 1979. — С. 23–33; Миттерауер М., Каган А. Структура семьи в России и Центральной Европе: сравнительный анализ // Семья, дом и узы родства в истории / Под общ. ред. Т. Зоколлы, О. Кошелевой, Ю. Шлюмба; Отв. ред. О. Е. Кошелева; / Пер. с англ. и нем. К. А. Левинсона, пер. с франц. Л. А. Пименовой. — СПб.: Евр. ун-т; Алетея, 2004. — С. 35–80; Хок С. Крепостное право и социальный контроль в России: Петровское, село Тамбовской губернии. — М.: Прогресс-Академия, 1993. — 192 с. Детальніше історіографію цього питання див.: Носевич В. Ещё раз о Востоке и Западе: Структуры семьи и домохозяйства в истории Европы. // <http://www.dmo.econ.msu.ru/pc2001_history/advert/Vienna2000/nosevich.html>.
- 3 Див. Гончаров Ю. М. Городская семья Сибири второй половины XIX — начала XX в. // <<http://new.hist.asu.ru/biblio/gon1/135-208p.html>>; Носевич В. Л. Демографические показатели белорусского крестьянства во второй половине XVIII — первой половине XIX в. // Компьютер и историческая демография. / Сб. науч. тр. — Барнаул, 2000. — С. 173–198; Каницев В. В., Кончаков Р. Б., Мизис Ю. А., Морозова Э. А. Структурный анализ семьи. Тамбовская губерния, XIX — начало XX в. // <<http://www.kraeved.ru/tambovdem/theses/kan1.html>>; Миронов Б. Н. Социальная история России периода империи (XVIII — начала XX в.): В 2-т. — 3-е изд., испр., доп. — СПб.: “Дмитрий Буланин”, 2003. — Т. 1. XL, 548. — Т. 2. 583 с., 87 + 55 ил.; Лещенко В. Ю. Русская семья (XI–XIX вв.): Монография. — СПб.: СПГУТД, 2004. — 608 с.
- 4 Див.: Крикун М. Населення домогосподарств у житомирському повіті київського воєводства 1791 року. // <<http://www.franko.lviv.ua/Subdivisions/um/um6/Statti/2-KRYKUN%20Mykola.html>>; Ворончук І. Типологія і структура української селянської родини у XVI — XVII століттях (на матеріалі Волині) // ЗНТШ. — Т. ССXLIII. Праці історико-філософської секції. — Львів, 2002. — С. 85–99; Волошин Ю. В. Структура сім’ї в поселеннях росіян-старообрядців Малоросії XVIII століття (на прикладі слободи Деменки Топальської сотні Стародубського полку) // Історична пам’ять. — 2005. — № 1–2. — С. 64–83.
- 5 Ласлетт П. Вказ. праця. — С. 136–139.
- 6 Державний архів Сумської області (далі — ДАСО). Ф. 960, оп. 3, спр. 184, арк. 157–169, 232–244, 269–286.
- 7 Миронов Б. Н. Исповедный и метрический учёт в имперской России // <<http://www.bmironov.spb.ru/sochist.php?mn=2&lm=1&lc=art10>>.
- 8 ДАСО. — Ф. 960. — Оп. 3. — Спр. 184. — Арк. 157.
- 9 Там само. — Арк. 169.
- 10 Там само. — Арк. 244 зв.
- 11 Там само. — Арк. 232.
- 12 Там само. — Арк. 286 зв.
- 13 Там само. — Арк. 269.
- 14 Там само. — Арк. 232 зв.
- 15 Там само. — Арк. 234.
- 16 Волошин Ю. В. Розкольницькі слободи на території Північної Гетьманщини у XVIII столітті (історико-демографічний аспект). — Полтава: АСМІ, 2005. — С. 220.
- 17 Крикун М. Населення домогосподарств у Житомирському повіті Київського воєводства 1791 року. // Україна модерна. — Львів, 2001. — Ч. 6. — С. 27.
- 18 Миттерауер М., Каган А. Структура семьи в России и Центральной Европе: сравнительный анализ // Семья, дом и узы родства в истории / Под общ. ред. Т. Зоколлы, О. Кошелевой, Ю. Шлюмба; Отв. ред. О. Е. Кошелева; / Пер. с англ. и нем.

- К. А. Левинсона, пер. с франц. Л. А. Пименовой. — Спб.: Евр. ун-т; Алетея, 2004. — С. 46–47.
- 19 Ласлетт П. Указ. праця. — С. 152.
- 20 Сакало О. Типологія домогосподарств села Митченки Пирятинської першої сотні Лубенського полку в другій половині XVIII століття // Каразінські читання (історичні науки): Тези доповідей 61-ї Міжнародної наукової конференції молодих вчених (ХНУ імені В. Н. Каразіна, 25 квітня 2008 р.). — Харків: Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2008. — С. 255.
- 21 ДАСО. — Ф. 960. — Оп. 3. — Спр. 184. — Арк. 165.
- 22 Там само. — Арк. 167 зв.
- 23 Там само. — Арк. 232 зв.
- 24 Волошин Ю. В. Структура сім'ї в поселеннях росіян-старообрядців Малоросії XVIII століття (на прикладі слободи Деменки Топальської сотні Стародубського полку) // Історична пам'ять. — 2005. — № 1–2. — С. 74.

Olexandr Sakalo

“Rural population`s households of Get`manschina of the second half of 18th century: some historical and demographical aspects (the example of Vedmege village of the Romens`ka sotnia, Lubens`kyi regiment)”

In the article on the basis of statistical data of Vedmegy`s village confession registers from 1765 to 1772 years the family structure of typical Ukrainian households of Get`manschina of the second half of 18th century is analyzed. P. Laslett`s classification of the family households as the most widespread one in the modern historical demography forms the basis of the research as well.

Key words: *Historical demography, confession register, family structure, household, conjugal family unit, nuclear family, extended family, multiple family.*

